

บทที่ ๒

ความเป็นมาของประเพณีบุญข้าวจี๊ของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและคุณค่าประเพณีบุญข้าวจี๊ ของชาวลำบวลเทพคีรี อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ดังนี้

- ๒.๑ ความเป็นมาของประเพณีบุญข้าวจี๊ของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ๒.๒ ความเป็นมาของประเพณีบุญเดือนสามของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ๒.๓ ความเป็นมาของจังหวัดหนองบัวลำภู
- ๒.๔ ยุทธศาสตร์จังหวัดหนองบัวลำภู
- ๒.๕ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพคีรี

๒.๑ ความเป็นมาของประเพณีบุญข้าวจี๊ของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประเพณีเป็นเรื่องของพิธีการที่ปฏิบัติกันสืบๆ มา มีเปลี่ยนแปลงแก้ไขไปบ้างตามกาลเวลาทั้งนี้ก็เพื่อปรับให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ส่วนใหญ่แล้วก็ยังคงเอกลักษณ์เดิมเอาไว้ประเพณีส่วนใหญ่ของชาวอีสานที่ปฏิบัติกันเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับทางพระพุทธศาสนา โดยส่วนใหญ่ชาวอีสานมีความเชื่อต่อหลักบุญกรรมของพระพุทธศาสนามาก ด้วยเหตุนี้ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการทำบุญทางพระพุทธศาสนาจึงมีการปฏิบัติกันสืบมาเรียกว่า ฮีตสิบสอง อันเป็นประเพณีของชาวอีสานที่ปฏิบัติมาแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน^๑

“ฮีต” ตรงกับคำบาลีว่า จารัตตะ สันสกฤตว่า จารัตระ หมายถึง จารัต หรือข้อปฏิบัติ บ่งถึงจิตใจ แสดงถึงวัฒนธรรมความเจริญที่ดี เชื่อมความสัมพันธ์ของบุคคลและสังคมรวมทั้งข้อปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสมานสามัคคี เกิดผลดีต่อส่วนรวม อีกทั้งยังเป็นประเพณีประจำเดือนทั้งสิบสองเดือนซึ่งในสมัยโบราณนิยมประพาดปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ทั้งอาณาจักรล้านช้าง คนลาวและไทอีสาน สืบต่อกันมา นับแต่สมัยปู่ย่าตาทวดจนถึงปัจจุบัน ถือเป็นข้อปฏิบัติที่แต่ละคนต้องกระทำเป็นการโดยทางอ้อม เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสเข้าไปใกล้ชิดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา แล้วนำมาใช้ในวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะคนอีสาน หรือไทอีสาน จัดทำบุญประจำเดือนทุก ๆ เดือนในรอบปีตลอดมา^๒

^๑ อภิศักดิ์ โสมอินทร์, **โลกทัศน์อีสาน**, (กาฬสินธุ์ : โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์, ๒๕๓๔), หน้า, ๑๓๔.

^๒ ลูก ส. ธรรมภักดี, **ประเพณีโบราณอีสาน**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ลูก ส. ธรรมภักดี, ม.ป.ป.), หน้า ๗๑.

ไพฑูรย์ มิกุล ได้กล่าวถึงประเพณีของชาวอีสานว่า ประเพณีทำบุญเกี่ยวกับทางพระพุทธศาสนายังเป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านอย่างมั่นคง ประเพณีที่เกี่ยวกับความเชื่อดั้งเดิมที่ยังยึดมั่นอยู่กับผีสาร เทวดา และความเชื่อในสิ่งที่อยู่เหนือเหตุผล ยังอยู่ในระดับปานกลาง^๓

ฮีตสิบสอง นับว่ามีความสำคัญมาก เป็นประเพณีที่มุ่งหมายเพื่อทำบุญและการพบปะกันในสังคมทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักและคุ้นเคยกัน ฮีตสิบสองของชาวอีสานที่ปฏิบัติกันในแต่ละเดือนคือ

เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม, เดือนยี่ บุญคูณลาน, เดือนสาม บุญข้าวจี, เดือนสี่ บุญผะส, เดือนห้า บุญสงกรานต์, เดือนหก บุญบั้งไฟ, เดือนเจ็ด บุญซำฮะ, เดือนแปด บุญเข้าพรรษา, เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน, เดือนสิบ บุญข้าวสาก, เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา, เดือนสิบสอง บุญกฐิน^๔

หลังจากเสร็จพิธีจากประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่ในเดือนยี่แล้ว ชาวอีสานก็จะพากันเตรียมการทำบุญใหญ่คือการเตรียมการในบุญเดือนสาม ซึ่งก็คือบุญข้าวจี บุญข้าวจีเป็นประเพณีที่แสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ และลักษณะของชาวอีสานเพราะเป็นประเพณีในฮีตสิบสองและเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับทางพระพุทธศาสนาที่ชาวอีสานปฏิบัติกันมาหลายชั่วอายุคนจนถึงปัจจุบันนี้ เกี่ยวกับการทำบุญข้าวจีมีเล่า ดังนี้

ในอรรถกถา ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท โถวรรคที่ ๑๗

พระศาสดา เมื่อประทับอยู่ที่เขาคิชฌกูฏ ทรงปรารภทาสีของเศรษฐีกรุงราชคฤห์ ชื่อนางปุลณดาตรัสพระธรรมเทศนานี้ว่า “สทา ชาครมานาน”^๕ เป็นต้น

นางปุลณดาถวายขนมรำแต่พระพุทธเจ้า

ดังได้สดับมา ในวันหนึ่ง เศรษฐีได้ให้ข้าวเปลือกเป็นอันมากแก่นางปุลณดานั้น เพื่อประโยชน์แก่อนัคนางตามประทีปในกลางคืน ข้าวเปลือกอยู่ มีตัวชุมด้วยเหื่อ จึงได้ไปยื่นตากลมอยู่ ณ ภายนอก เพื่อต้องการพักผ่อน

ในสมัยนั้น พระทัพพมัลลบุตรเป็นผู้จัดแจงเสนาสนะเพื่อภิกษุทั้งหลายท่านยังนิ้วมือให้สว่างเพื่อภิกษุทั้งหลาย ผู้ฟังธรรมแล้วไปสู่เสนาสนะของตนๆนิมิตภิกษุทั้งหลายผู้ไปข้างหน้า

นางปุลณาเห็นภิกษุทั้งหลายผู้เที่ยวไปบนภูเขา ด้วยแสงสว่างนั้นจึงคิดว่า “เราถูกทุกข์ของตัวเบียดเบียน จึงไม่เข้าถึงความหลับ ในเวลาเมื่อนี้ก่อน.เพราะเหตุไร ท่านผู้เจริญทั้งหลาย จึงไม่หลับ?” ดังนี้แล้ว ก็ทำความเข้าใจเอาเองว่า “ความไม่ผาสุกจักมีแก่ภิกษุบางรูป, หรืออุปัทวเหตุเพราะงู^๖ จักมีในที่นั้นเป็นแน่” แต่เขารู้ จึงหยิบรำชุบน้ำให้ชุ่มแล้วทำขนมบนฝ่ามือ ปิ้งที่ถ่านเพลิง ห่อไว้ในพกคิดว่า “จักกินขนมที่ทางไปสู่ท่าน้ำ” จึงถือหม้อ เดินบ่ายหน้าไปยังท่าน้ำ.

^๓ ไพฑูรย์ มิกุล, “ประเพณีอีสาน”ใน , **มรดกอีสาน**, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๒๘), หน้า ๑๐๗.

^๔ สาร สารัตถ์สนานันท์, **ฮีตสิบสอง – คลองสิบสี่**, (เลย : เมืองเลยการพิมพ์, ๒๕๓๔), หน้า ๑ – ๑๕.

^๕ ขุ.ชา. ๒๗/ ๓๖๑;อรรถกถา ขุ. ชา. ๒๗/ ๓๖๑.

^๖ ที่ขมาติเกน หมายความว่าถึง สัตว์มีชาติแห่งสัตว์ยาว คือมีลำตัวยาว

แม้พระศาสดาก็เสด็จดำเนินไปทางนั้นเหมือนกัน เพื่อเข้าบ้าน.นางเห็นพระศาสดาแล้ว คิดว่า“ในวันอื่นๆ ถึงเมื่อเราพบพระศาสดา ไทยธรรมของเราก็ไม่มี, เมื่อไทยธรรมมี เราก็ไม่พบพระศาสดา.ก็บัดนี้ ไทยธรรมของเราก็มี ทั้งพระศาสดาก็ปรากฏเฉพาะหน้า.ถ้าพระองค์ไม่ทรงคิดว่า “ทานของเราเศร้าหมองหรือประณีต แล้วพึงรับไซ้, เราพึงถวายขมนี” ดังนี้แล้ว จึงวางหม้อไว้ ณ ส่วนข้างหนึ่ง ถวายบังคมพระศาสดากราบพูลว่า “ขอพระองค์จงทรงรับทานอันเศร้าหมองนี้ ทำการสงเคราะห์แก่หม่อมฉันเถิด พระเจ้าข้า.”

พระศาสดาทอดพระเนตรดูพระอานนทเถระแล้วทรงน้อมบาตรที่ทำวมหาราชถวายไว้ อันพระอานนทเถระนำออกถวาย รับขมนม.แม่นางปุลณาวางขมนั้นลงในบาตรของพระศาสดาแล้ว ถวายบังคมด้วยเบญจางคประดิษฐ์กราบพูลว่า“ขอธรรมที่พระองค์ทรงเห็นแล้วนั้นแหละ จงสำเร็จแก่หม่อมฉันเถิด พระเจ้าข้า”พระศาสดาประทับยืนอยู่นั้นแหละ ได้ทรงกระทำอนุโมทนาว่า “จงสำเร็จอย่างนั้น”

พระศาสดาเสวยขมนมของนางปุลณา

แม่นางปุลณาก็คิดว่า “พระศาสดาทรงทำการสงเคราะห์แก่เรา รับขมนมก็จริงถึงกระนั้น พระองค์ก็จักไม่เสวยขมนมฉัน คงประทานให้แก่กาหรือสุนัขข้างหน้าเสด็จไปยังพระราชมณเฑียรของพระราชารหรือเรือนของมหาอำมาตย์แล้ว จักเสวยโภชนะอันประณีตแน่แท้.”

แม้พระศาสดาก็ทรงดำริว่า “นางปุลณานั้น คิดอย่างไรหนอแล?”ทรงทราบวาระจิตของนางแล้ว จึงทอดพระเนตรดูพระอานนทเถระแล้วทรงแสดงอาการที่จะประทับนั่ง

พระเถระได้ปูลาดจีวรถวาย พระศาสดาได้ประทับนั่งทำภักติก ฌ ภายนอกพระนครนั่นเอง เทพดาในห้องแห่งจักรวาลทั้งสิ้น ปิโบชารสอันสมควรแก่เทพดาและมนุษย์ทั้งหลายให้เหมือนรวงผึ้งแล้ว ใส่ลงในขมนม.ส่วนนางปุลณาได้ยืนแลดูอยู่

ในเวลาเสร็จภักติก พระเถระได้ถวายน้ำ พระศาสดาทรงทำภักติกเสร็จแล้ว ตรัสเรียกนางปุลณามา ตรัสว่า “ปุลณา เพราะเหตุไร เจ้าจึงดูหมิ่นสาวกทั้งหลายของเรา?” นางปุลณา หม่อมฉันมิได้ดูหมิ่น พระเจ้าข้า พระศาสดา. เมื่อเป็นเช่นนั้น เจ้าแลดูสาวกทั้งหลายของเราแล้วคิดอย่างไร?

นางปุลณา. หม่อมฉันคิดเท่านั้นว่า เราไม่ถึงความหลับก็เพราะอุปัทวันตรายคือทุกขนี้ก่อน ท่านผู้เจริญทั้งหลายไม่เข้าถึงความหลับ เพื่ออะไรกันความไม่ผาสุกจักมีแก่ภิกษุบางรูป หรืออุปัทวันตรายเพราะรู้จักมีเป็นแน่ พระเจ้าข้า.

สาวกของพระพุทธเจ้าตื่นเสมอ

พระศาสดาทรงสดับคำของนางปุลณานั้นแล้ว จึงตรัสว่า “ปุลณาเจ้าไม่หลับ เพราะอันตรายเป็นทุกขของตัวก่อน, ส่วนสาวกทั้งหลายของเรา ไม่หลับ เพราะความเป็นผู้ประกอบเนื่องๆ ซึ่งธรรมเครื่องตื่นอยู่ทุกเมื่อ” ดังนี้แล้ว ตรัสพระคาถานี้ว่า

สทา ชาครมานานํ อโหระตานุสสิขินํ

นิพพานํ อธิมุตตานํ อตถักจณฺติ อาสวา

อาสเวทั้งหลาย ของผู้ตื่นอยู่ทุกเมื่อ มีปกติตามศึกษา

ทั้งกลางวันกลางคืน น้อมไปแล้วสู่พระนิพพาน ย่อมถึงความตั้งอยู่ไม่ได้

บรรดาบทเหล่านั้น บทพระคาถาว่า อโหโรตตานุสิกขินี ได้แก่ ศึกษาไตรสิกขาอยู่ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน บทพระคาถาว่า นิพพาน อธิมุตตานิ ได้แก่ ผู้มีอริยาศัยในพระนิพพาน สองบทว่า อภฺรฺคฺจณฺติ ความว่า อาสวะทั้งหลายแม้ทั้งปวงของผู้เห็นปานนั้นย่อมถึงความตั้งอยู่ไม่ได้ คือความฉิบหาย ได้แก่ ความไม่มี ในกาลจบเทศนา นางปุลณายืนอยู่ตามเดิมนั่นเอง ดำรงอยู่ในโสดาปัตติผลแล้วเทศนาได้มีประโยชน์แม้แก่บริษัทผู้ประชุมกันแล้ว

ภิกษุพากันสรรเสริญพระศาสดา

พระศาสดา ครั้นทรงทำภักติกด้วยขนมปังที่ถ่านเพลิง ซึ่งทำด้วยรำแล้ว ได้เสด็จไปวิหาร. ภิกษุทั้งหลายสนทนากันในโรงธรรมว่า “ผู้มีอายุทั้งหลาย กรรมที่ทำได้ยากอันพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงทำภักติก ด้วยขนมปังซึ่งทำด้วยรำอันนางปุลณายถวาย ทรงทำแล้ว.” พระศาสดาเสด็จมา ตรัสถามว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอนั่งประชุมกันด้วยกาอะไรหนอแล? เมื่อภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า “ด้วยเรื่องชื่อนี้” ดังนี้แล้วจึงตรัสว่า “ไม่ใช่ในบัดนี้เท่านั้น ภิกษุทั้งหลาย ถึงในก่อน เราก็บริโภครำที่นางปุลณานี้ให้แล้วเหมือนกันแล้วทรงนำอดีตนิทานมา ตรัสคุณทกสินธวโปตกชาดกนี้ ให้พิสดาร

ว่า พระโพธิสัตว์ เมื่อจะทดลอง (ถาม) ลูกม้าสินธพนั้น จึงกล่าวคาถาที่ ๑ ว่าเจ้ากินหญ้าอันเป็นเดน, เจ้ากินข้าวตังและรำ(มาจนโต), นี่เป็นอาหารเดิมของเจ้า เพราะเหตุไรบัดนี้ เจ้าจึงไม่กิน? ลูกม้าสินธพฟังดังนั้นแล้ว จึงได้กล่าว ๒ คาถานอกนี้ว่าในทีใด ชนทั้งหลาย ไม่รู้จักสัตว์ผู้ควรเลี้ยงโดยชาติหรือโดยวินัย, ท่านมหาพราหมณ์ เออก็ในที่นั้น มีข้าวตังและรำมาก, ส่วนท่านแลย่อมรู้จักข้าพเจ้าดีว่า ม้าเช่นไฉนเป็นม้าสูงสุด ข้าพเจ้ารู้อยู่ อาศัยท่านผู้รู้ จึงไม่กินรำของท่าน” ดังนี้แล^๗

เพราะข้าวจีของนางปุลณาสีที่เป็นมูลเหตุให้นางได้บรรลุโสดาปัตติผล เป็นอริยบุคคล จึงเป็นมูลเหตุที่มาของประเพณีบุญเดือนสามหรือบุญข้าวจีของชาวอีสานที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน และชาวเทศบาลตำบลเทพศิรินทร์ก็เป็นชาวอีสานที่มีความเชื่อในเรื่องการให้ทานข้าวจีของนางปุลณาสีนี้อยู่ด้วยเช่นกัน จึงเป็นที่มาของประเพณีบุญข้าวจี ของชาวเทศบาลตำบลเทพศิรินทร์มา

๒.๒ ความเป็นมาของประเพณีบุญเดือนสามในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บุญข้าวจี (มาฆะบูชา) หรือบุญเดือนสามนั้น จะมีการนัดหมายคนในหมู่บ้าน นำเอาข้าวเหนียวที่มีรูปร่างกลมรี ขนาดเท่ากำปั้น นำข้าวเหนียวนั้นมาทาไข่ บางก้อนใส่น้ำอ้อยใช้เกลือโรย ร้อนๆ ย่างบนเตาถ่านหมุนไปรอบ ๆ จนไข่สุกจับผิวสีเหลืองกลั่นหอมข้าวที่นำมาจี่นั้น ต้องเป็นข้าวใหม่ที่หอมและอ่อนนุ่มถึงกันจะทำให้ได้อาหารอร่อยมาก แล้วนำไปถวายพระในเวลาจังหัน (ภัตตาหารเช้า) คือตอนเช้าเริ่มพิธีด้วยการกล่าวคำไหว้พระ สมาทานศีลญาติโยมรับศีล แล้วกล่าวคำถวายข้าวจี

^๗ พ.ชา. ๒๗/ ๓๖๑; อรรถกถา พ. ชา. ๒๗/ ๓๖๑.

แล้วนำไปใส่บาตรพระ ซึ่งตั้งเรียงเป็นแถวๆ เท่าจำนวนพระเณร เมื่อพระฉันจังหันเสร็จ แล้วอนุโมทนา เสร็จพิธีถวายข้าวจี ข้าวจีที่เหลือจากพระฉันก็แบ่งกันรับประทานถือว่าเป็นโชค^๕

สาร สารทัศนันท กล่าวถึง ฮิตสิบสองประเพณีสิบสองเดือนของชาวอีสาน ว่า “ฮิตสิบสอง” ชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือเคร่งครัดงานประเพณีซึ่งได้จัดทำขึ้นทั้งพิธีเกี่ยวเนื่องในทางศาสนา และพิธีของชาวบ้านรวมทั้ง ๑๒ เดือน เรียกตามภาษาพื้นเมืองว่า “ฮิตสิบสอง” และมักจะกล่าวควบกันกับระบอบการปกครองโบราณของภาคนี้ซึ่งเรียกว่า “คองสิบสี่” แล้วเรียกคู่กันไปว่า “ฮิตสิบสอง คองสิบสี่” ประเพณีแต่ละเดือน ๆ มีดังนี้ คือ

๑. บุญข้าวกรรม(ข้าว หรือเข้า) เป็นพิธีสำหรับพระภิกษุสงฆ์ เพื่อการปฏิบัติขององค์ท่านให้พ้นจากอาบัติกิเลสต่างๆมีการให้ทานรักษาศีลภาวนาและแผ่เมตตา กำหนดเวลาทำพิธีกันขึ้นในเดือนอ้าย

๒. บุญคูณลาน กำหนดพิธีในระหว่างเดือนยี่ คือเมื่อนวดข้าวในลานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะเป็นทำบุญให้ทานเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัวและหมู่บ้านก่อนที่จะบรรทุกข้าวเปลือกมาใส่ไว้ใน ยุ้งหรือฉางข้าวต่อไป

๓. บุญข้าวจี กำหนดพิธีกันในกลางเดือน ๓คือการนำ “ข้าวจี”คือการนำข้าวเหนียวหนึ่งสูกแล้วมาปั้นเป็นก้อนขนาดพอเหมาะ ซึ่งอาจจะมีการทำไข่เพื่อเพิ่มความหอมแล้ว นำไป “อัง” หรือ “จีไฟ” ให้ สุกอีกทีหนึ่ง โดยชาวบ้านจะรวมตัวกันทำที่หมู่บ้านตามบ้านหรือไปรวมกันทำที่วัดเสร็จแล้ว นำถวายให้พระภิกษุหรือสามเณรได้ขบฉันพร้อมกับอาหารคาวหวานอื่นๆ

๔. บุญพะเวสหรือ บุญมหาชาติ มีการฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก ถือว่าเป็นการทำบุญมหากุศลที่ยิ่งใหญ่ พุทธศาสนิกชนไปร่วมทำบุญกันที่วัดกันอย่างมากมายงานบุญดังกล่าวนิยมทำกัน ระหว่างเดือน ๔

๕. บุญสงรงน้ำ กำหนดพิธีกันในเดือน ๕ โดยการ ตักน้ำเย็นที่ใสสะอาดประพรมด้วยน้ำหอมเจือแล้วนำไปสรงพระพุทธรูป พระภิกษุสงฆ์ สามเณร และผู้หลักผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ โดยเริ่มตั้งแต่ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ ไปถึง ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ความมุ่งหมายก็เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง

อนึ่ง ในการประกอบการกุศลอื่น ๆ ในบุญสงรงน้ำนี้ก็จะมี การก่อพระเจดีย์ทราย การปล่อยนกปล่อยปลาหรือสัตว์ที่มีชีวิต มีพิธีทำบุญเลี้ยงพระเพล เสร็จแล้วมีการเล่นฟ้อนรำขับร้องและสาดน้ำกันเป็นที่สนุกสนาน

๖. บุญบั้งไฟ กำหนดพิธีขึ้นในระหว่างเดือน ๖ เรียกอีกอย่างว่าบุญก็ได้ ความมุ่งหมายคือทำบุญกุศลที่วัดเสร็จแล้ว ตอนบ่ายก็จะมีพิธีจุดบั้งไฟเพื่อเป็นการบวงสรวงพระยาแถนเทวดาบนท้องฟ้า บันดาลให้ฝนตก เพื่อชาวนาจะได้ทำนาในฤดูต่อไป

๗. บุญซำฮะ คำว่า “ซำฮะ” ก็คือ “ซำระ” นั้นเองความหมายว่าต้องการชำระสิ่งที่กรังรังให้หมดมลทินเครื่องเศร้าหมองต่างๆ โดยเฉพาะด้านร่างกาย จะทำโดยการนำผ้านุ่ง ผ้าห่ม

^๕ ลูก ส. ธรรมภักดี, ประเพณีโบราณอีสาน, หน้า ๙๐-๙๓.

เครื่องใช้ที่สกปรกซักฟอกชำระให้สะอาด และในด้านจิตใจ จะทำโดยการทำบุญให้ทานจะทำให้ร่างกายและจิตใจจะได้ผ่องใสอยู่เย็นเป็นสุขเรื่อยไป

๘. บุญเข้าพรรษา พุทธศาสนิกชนจะไปร่วมทำบุญที่วัดโดยมีเครื่องถวายสักการะที่สำคัญก็คือ เทียนพรรษา ทำโดยการหล่อเทียนแล้วสลักเทียนเป็นลวดลายตกแต่งประดับประดาอย่างสวยงามอาจจะทำเพื่อการประกวดโดยแต่ละหมู่บ้านจะจัดขบวนแห่ขึ้นแล้วตรงไปยังวัดกำหนดตรงกับวันเพ็ญเดือน ๘

๙. บุญข้าวประดับดิน กำหนดพิธีในวันแรม ๑๕ ค่ำเดือน ๙ ที่เรียกกันว่า “ข้าวประดับดิน” ก็โดยการนำเอาข้าวห่อ ขนมหวานและหมากพลู บุหรี่ นำไปวางไว้บนพื้นดินตามที่ต่างๆ เพื่อเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติพี่น้องที่ตายไปแล้วนอกจากนั้นเมื่อทำบุญดังกล่าวแล้วก็ยังได้มีการเลี้ยงอาหารกันในระหว่างครอบครัวและแจกจ่ายไปตามญาติพี่น้องที่เคารพนับถือในวันนั้นชาวบ้านก็จะพากันเข้าวัดรักษาศีลฟังธรรมเทศนาอีกด้วย

๑๐. บุญข้าวสาก คำว่า “ข้าวสาก” ก็คือ “ข้าวสลาภ” นั่นเอง พิธีนี้กระทำกันในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ ชาวบ้านได้นำข้าวต้ม ขนม เลี้ยงดูแจกจ่ายกันในตอนเพลของวันนี้ ชาวบ้านได้นำสำหรับกับข้าวและเครื่องไทยทานเพื่อนำเข้าไปถวายพระภิกษุในวัด เขียนสลากบอกชื่อเจ้าของสำหรับกับข้าวแล้วนำลงใส่บาตร พร้อมกับนิมนต์ให้พระภิกษุตลอดจนสามเณรเป็นผู้จับสลาก พระภิกษุองค์ใดถูกสลากของใครก็จะได้รับสำหรับกับข้าวและเครื่องไทยทานของผู้นั้น

๑๑. บุญออกพรรษา ในวันนี้ก็เป็นโอกาสของชาวพุทธศาสนิกชนจะได้แสดงความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ครั่งใหญ่ ชาวบ้านและพระสงฆ์ตลอดจน สามเณรจะช่วยกันจัดทำประทักษิณในวัดตรงหน้าพระอุโบสถ แล้วนำประทีปธูปเทียนมาจุดบูชาพระรัตนตรัย ซึ่งตรงกับ ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นเวลา ๓ วัน ๓ คืน

๑๒. บุญกฐิน ชาวบ้านได้พากันทำบุญกฐินหลังจากออกจากพรรษา ซึ่งถือตามคตินิยมในทางพระพุทธศาสนา นอกจากบุญกฐินแล้วยังมีบุญทอดผ้าป่า โดยเฉพาะบุญทอดผ้าป่านี้นี้ไม่ได้กำหนดตามกาลและเวลา คือ เจ้าของหรือเจ้าภาพกำหนดทำพิธีเมื่อไรก็ได้ ประเพณีทั้ง ๑๒ เดือนนี้ พุทธศาสนิกชนชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังได้จัดพิธีทำบุญนี้ของแต่ละเดือนอย่างเคร่งครัด และถือเป็นประเพณีปฏิบัติกันเรื่อยมาจนเท่าทุกวันนี้^๙

มีคำโบราณกล่าวไว้ดังนี้

ฮิตหนึ่งนั้น เถิงเมื่อเดือนสามได้จึงพากันจี่ข้าวจี่ ไปถวายสังฆเจ้าเอาแท้มบุญกุศลยังสินำ คำตามเฮามือละคาบ หากธรรมนิยมจั้งซี้มีแท้นาน ให้ทำไปทุกบ้านทุกที่เอาบุญพ้อเอย คงหากเคยมีมาแต่ปางปฐมพุ่น อย่าพากันโลถิมประเพณีตั้งแต่เกำบ้านเมืองเฮาสีเคร้าภัยย้ายสิแล่นตาม

มีเรื่องเล่าไว้ในพระธรรมบทว่าคราวหนึ่ง นางปุลณทาสีได้ทำขนมแบ่งข้าวจี่ (ข้าวจี่) ถวายแด่พระพุทธเจ้าและพระอานนท์ นางคิดว่าเมื่อพระองค์รับแล้วคงจะไม่ฉัน เพราะอาหารของเราไม่ประณีต คงจะโยนให้กาและสุนัขกินเสีย เมื่อพระองค์ทรงทราบวาระจิตของนางปุลณทาสีแล้วจึง

^๙ สาร สารทัศน์นันท์, ฮิตสิบสอง – คลองสิบสี่, (เลย : เมืองเลยการพิมพ์, ๒๕๓๔), หน้า ๑ – ๑๕.

รับสั่งให้พระอานนท์ปูลาดอาสนะลง ทรงประทับนั่งฉ้นขนมแบ่งจี ฦ ที่นั่น พอนางปุลณทาสีได้เห็นก็ เกิดความปิตยินดีสุดกำลัง พระองค์ทรงแสดงธรรมให้ฟัง นางก็ได้บรรลุโสดาปัตติผลเป็นอริยบุคคล เพราะข้าวจีเป็นมูลเหตุต้งนั้น ชาวณาเมื่อเก็บเกี่ยวแล้ว จึงพากันทำบุญข้าวจี เพราะการถวายข้าวจี มี อาานิสงส์มาก นอกจากบุญข้าวจีนี้แล้ว ปัจจุบันนี้เพิ่มการทำบุญมาฆะบูชาเข้ามาอีก เพราะมาฆะบูชา ก็เป็นวันสำคัญอีกวันหนึ่ง มาฆะบูชานี้ตรงกับวันเพ็ญเดือนสาม

บุญมาฆะบูชา มาฆะเป็นชื่อของดาวฤกษ์เดือนสาม การทำบุญเกี่ยวกับการบูชาด้วย ดอกไม้ธูปเทียน เป็นต้น โดยประสงค์จงใจต่อพระพุทธเจ้าเท่านั้น เรียกบุญมาฆะบูชาวันเพ็ญเดือน สาม เป็นวันพระศาสนาที่สำคัญวันหนึ่ง คือ วันนั้นพระพุทธเจ้าแสดงหัวใจหรือหลักพระศาสนาไว้โดย ย่อ คือ

๑. สัพพะปาปัสส อกรรมง์ อย่าทำความชั่ว

๒. กุสลัสสูปสัมปทา ทำแต่ความดี

๓. สจิตตปริโยทปนัง ชำระใจให้สะอาด

ทั้ง ๓ นี้ เป็นหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า หรือเรียกว่า โอวาทปาฏิโมกข์ การแสดง โอวาทปาฏิโมกข์พร้อมด้วยองค์ ๔ คือ

๑. พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ มาประชุมพร้อมกัน ณ เวฬุวันมหาวิหาร

๒. ท่านเหล่านั้นอุปสมบทจากพระพุทธเจ้า

๓. ท่านเหล่านั้นมิได้นัดหมาย ต่างมาเอง

๔. วันนั้นเป็นวันเพ็ญเดือนสาม

จากเหตุมหัศจรรย์ดังกล่าว จึงเรียกวันนี้ว่า วันจารุรงค์สันติบาตร คือวันประชุมใหญ่ เมื่อ ถึงวันเช่นนี้ ชาวพุทธจึงพากันทำการบูชาด้วยอามิสและปฏิบัติบูชา

พระสงฆ์ในวัดจัดทำความสะอาดบริวารและสถานที่ปูลาดอาสนะตั้งน้ำใช้น้ำฉันไว้สำหรับ ญาติโยมตอนเช้าทำบุญตักบาตรองค์ศาพระภิกษุสงฆ์สมทานศีลฟังเทศน์ตอนกลางคืน ทั้งพระสงฆ์ และญาติโยม จัดเครื่องสักการะมาประชุมกันที่ลานวัด ยืนหันหน้าตรงพระสถูป หรือพระพุทธรูป จด ฐูปเทียน พระสงฆ์เป็นผู้นำญาติโยมเป็นผู้ตาม

๒.๓ ความเป็นมาของจังหวัดหนองบัวลำภู

จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีอาณาเขต ติดต่อกับจังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดเลย โดยหนองบัวลำภูเป็นหนึ่งในสามจังหวัด ใหม่ของประเทศไทยที่แยกตัวออกมาจากอุดรธานี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ พร้อมกับจังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดสระแก้ว

หนองบัวลำภูหรือในอดีตเรียกว่า นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน ตามตำนานพระวอ- พระตา ผู้สร้างเมืองหนองบัวลำภูเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๓๐๒ โดยได้สร้างกำแพงเมือง มีค่ายคูประตู หอรบครบครันเพื่อป้องกันข้าศึก โดยเฉพาะข้าศึกจากทางเวียงจันทน์ คือ ได้สร้างกำแพงหิน หอรบ ขึ้นที่เชิงเขาบนภูพานคำ ซึ่งเป็นเส้นทางหน้าด่านใกล้กับบริเวณน้ำตกเฒ่าโต้ ห่างจากกำแพงเมืองไป ทางทิศตะวันออกเฉียงประมาณ ๑ กิโลเมตร

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๑๐ พระเจ้าสิริบุญสารแห่งเมืองเวียงจันทน์ ได้ส่งกองทัพมาปราบปราม เกิดการต่อสู้กันที่ช่องน้ำจั้น (น้ำตกเหมาใต้) บนภูพานคำ สู้รบกันอยู่สามปียังไม่แพ้ชนะกัน ทางฝ่ายเมืองเวียงจันทน์จึงขอกองทัพพม่ามาช่วยเหลือจนสามารถตีเมืองนครเขื่อนขันธ์ฯ ได้ พระวอ-พระตาจึงได้อพยพผู้คนหนีไปพึ่งพระเจ้าองค์หลวงไชยกุมารแห่งอาณาจักรล้านช้างจำปาสัก ในปี พ.ศ. ๒๓๒๑ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงได้โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาจักรียกกองทัพมาช่วยพระวอ-พระตาขับไล่กองทัพของพระเจ้าสิริบุญสารออกไป แล้วยกกองทัพติดตามเข้าตีเมืองเวียงจันทน์ได้ ครั้งนั้นได้อัญเชิญพระแก้วมรกตซึ่งพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชนำไปจากเมืองเชียงใหม่ เมืองนครเขื่อนขันธ์ฯ ก็ได้มาขึ้นอยู่กับไทย

ในปี พ.ศ. ๒๔๓๓ ได้มีการจัดระเบียบการปกครองบ้านเมือง ให้ข้าหลวงเมืองหนองคาย บังคับบัญชาเมืองใหญ่ ๑๖ เมือง เมืองขึ้น ๓๖ เมือง เรียกว่า เมืองลาวฝ่ายเหนือ และเมืองนครเขื่อนขันธ์ฯ ก็ได้ขึ้นอยู่กับเมืองหนองคายนั้น เจ้าเมืองหนองคายได้แต่งตั้งให้พระวิชัยมงคลมณฑลมาครองเมืองนครเขื่อนขันธ์ฯ ซึ่งมีฐานะเป็นเมืองเอก และเปลี่ยนชื่อเมืองใหม่ว่า เมืองกมฺพทาสัย จนในปี พ.ศ. ๒๔๔๓ ได้มีการเปลี่ยนชื่อมณฑลฝ่ายเหนือเป็นมณฑลอูตร และให้รวมเมืองต่าง ๆ ในมณฑลอูตรเป็น ๕ บริเวณ เมืองกมฺพทาสัยถูกรวมอยู่ในบริเวณบ้านหมากแข้ง และในปี พ.ศ. ๒๔๔๙ ได้โปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อเมืองกมฺพทาสัยเป็น เมืองหนองบัวลำภู ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ได้ถูกลดฐานะลงเป็น อำเภอหนองบัวลำภู ขึ้นกับจังหวัดอุดรธานี โดยมีพระวิจารณ์กมุทกิจเป็นนายอำเภอคนแรก อำเภอหนองบัวลำภูมีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งยกกระดบเป็น จังหวัดหนองบัวลำภู ในปี พ.ศ. ๒๕๓๖

หน่วยการปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น ๖ อำเภอ ๕๙ ตำบล ๖๓๖ หมู่บ้าน

๑. อำเภอเมืองหนองบัวลำภู
๒. อำเภอนากลาง
๓. อำเภอโนนสัง
๔. อำเภอศรีบุญเรือง
๕. อำเภอสุวรรณคูหา
๖. อำเภอนาวัง

๒.๔ ยุทธศาสตร์จังหวัดหนองบัวลำภู

๑. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดหนองบัวลำภู ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๗ องศาเหนือ และเส้นแวงที่ ๑๐๒ องศาตะวันออก อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๐ (กรุงเทพฯ - นครราชสีมา - ขอนแก่น - อุดรธานี - หนองบัวลำภู) เป็นระยะทางประมาณ ๖๐๘ กิโลเมตร โดยห่างจากจังหวัดอุดรธานี - หนองบัวลำภู ตามเส้นทางหลวงหมายเลข ๒๑๐ (อุดรธานี - เลย์) ประมาณ ๔๖ กิโลเมตรหรือตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๒๘ (กรุงเทพฯ - สีคิ้ว - ชัยภูมิ - ขุเมแพ - ศรีบุญเรือง - หนองบัวลำภู) ประมาณ ๕๑๘ กิโลเมตร มีขนาด

พื้นที่ รวมทั้งจังหวัด ๓,๘๕๕.๑ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๒,๔๑๑,๙๓๗.๕ ไร่คิดเป็นร้อยละ ๒.๒๗ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และร้อยละ ๐.๗๕ ของประเทศ (พื้นที่ประเทศ ๕๑๓,๐๒๙ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๒๐,๖๙๖,๘๘๘,๑๒๕ ไร่) แบ่งการปกครองออกเป็น ๖ อำเภอ ๕๙ ตำบล ๖๘๗ หมู่บ้าน ๓๓ ชุมชน ๑ อบจ. ๑ เทศบาลเมือง , ๒๓ เทศบาลตำบล , และ ๔๓ อบต. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒ คน สมาชิกวุฒิสภา ๑ คน

๒. อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อ. น้ำโสม อ. บ้านผือ จ.อุดรธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับ อ. สีชมพู อ.หนองนาคำ จ.ขอนแก่น

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อ. ภูกระดึง อ. วังสะพุง อ. ผาขาว และ อ.เอราวัณ จ.เลย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ. บ้านผือ อ. กุดจับ อ. หนองวัวซอ จ.อุดรธานี

๓. ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นที่ราบสูง บางส่วนเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นถึงลอนลึก มีความสูงเฉลี่ยจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๒๐๐ เมตร ทางด้านทิศเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดเป็นภูเขาติดต่อกับอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี อำเภอนาดัง และอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย พื้นที่มีลักษณะลาดลงไปทางทิศใต้และตะวันออกของจังหวัด ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มน้ำลำพะเนียง ดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทรายและลูกรังไม่สามารถเก็บน้ำหรืออุ้มน้ำ ทางด้านตะวันออกของจังหวัดเป็นแนวเทือกเขาภูพานกั้นเขตแดน กับจังหวัดอุดรธานีตลอดแนวจากเหนือลงใต้ และติดต่อกับภูเขาในอำเภอนนัง ส่วนตอนใต้ของจังหวัดติดกับอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์

๔. ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศ แบ่งออกเป็น ๓ ฤดู เช่นเดียวกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาวสภาพอากาศโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับมรสุมที่พัดผ่านประจำปี จัดอยู่ในประเภทภูมิอากาศแบบพื้นเมืองร้อนเฉพาะฤดู กล่าวคือ จะมีฝนตกเฉพาะฤดูฝน สลับกับช่วงแห้งแล้งในฤดูหนาวและร้อน

๕. วิสัยทัศน์ (Vision)

“หนองบัวลำภู เป็นเมืองน่าอยู่ เคียงคู่รู้ค่าธรรมชาติ
ประชาชนฉลาดทำกิน ในดินแดนสันติสุข”

๖. พันธกิจ (Mission)

๑. พัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการและประชาชนกลุ่มต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

๒. ส่งเสริมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เอื้อต่อการพัฒนาของจังหวัด

๓. มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนเสริมสร้างสถาบันในชุมชนให้เข้มแข็ง และอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

๔. เสริมสร้างการบริหารจัดการที่ดีให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล

๕. ป้องกันและแก้ไขปัญหาด้วยการฟื้นฟูระบบนิเวศในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงความอุดมสมบูรณ์

๗. ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดหนองบัวลำภู

๑. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยวและบริการ แนวทางการดำเนินงานดังนี้ พัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการและประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดทั้งภายในและภายนอก บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สู่ประชาคมอาเซียน

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรปลอดภัยควบคู่กับการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ แนวทางการดำเนินงานดังนี้ มุ่งมั่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้วยการฟื้นฟูระบบนิเวศในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอุดมสมบูรณ์

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคน สังคม คุณภาพชีวิต การศึกษา ความมั่นคงภายในและเสริมสร้างสังคมสันติสุข แนวทางการดำเนินงานดังนี้ มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น และเสริมสร้างสถาบันในชุมชนให้เข้มแข็ง รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

๔. ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน แนวทางการดำเนินงานดังนี้ อนุรักษ์ ฟื้นฟูระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่การเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน

๘. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

การพัฒนาประเทศให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็ว คาดการณ์ได้ยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การพัฒนาในระยะแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้กำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม โดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยง และเสริมรากฐานของประเทศด้านต่าง ๆ ให้เข้มแข็งควบคู่ไปกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ และความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๑๑ มีดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม ให้ความสำคัญกับ

๑.๑ การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทยควบคู่กับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงและสร้างโอกาสในชีวิตให้แก่ตนเอง

๑.๒ การจัดบริการทางสังคมให้ทุกคนตามสิทธิขั้นพื้นฐาน เน้นการสร้าง ภูมิคุ้มกันระดับปัจเจก และสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการพัฒนาประเทศ

๑.๓ การเสริมสร้างพลังให้ทุกภาคส่วนสามารถเพิ่มทางเลือกการใช้ชีวิตในสังคมและมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี

๑.๔ การสานสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้มีคุณค่าร่วมและตระหนักถึงผลประโยชน์ของสังคม เสริมสร้างการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพโปร่งใส มีระบบตรวจสอบ และการรับผิดชอบต่อสังคม

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ให้มีความสำคัญกับ

๒.๑ การปรับโครงสร้างและการกระจายตัวประชากรให้เหมาะสม

๒.๒ การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย

๒.๓ การส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม โดยสร้างเสริมสุขภาพคนไทยให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ

๒.๔ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มินิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์

๒.๕ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาบทบาทของสถาบันหลักทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน

๓. ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน ให้มีความสำคัญกับ

๓.๑ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน มุ่งรักษา ป้องกัน และคุ้มครองพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการเกษตร

๓.๒ การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตภาคเกษตร ภาครัฐให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๓.๓ การสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต สนับสนุนการผลิตและบริการของชุมชนในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร อาหาร และพลังงาน ส่งเสริมสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้ร่วมทำการศึกษาวิจัยกับภาคเอกชน

๓.๔ การสร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกร มุ่งพัฒนาระบบการสร้างหลักประกันรายได้ของเกษตรกรให้มีความมั่นคงและครอบคลุมเกษตรกรทั้งหมด

๓.๕ การสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพัฒนาพลังงานชีวภาพในระดับครัวเรือน และชุมชน โดยส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกต้นไม้และปลูกป่าโดยชุมชนและเพื่อชุมชนเพิ่มขึ้นส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรด้วยระบบเกษตรยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๖ การสร้างความมั่นคงด้านพลังงานชีวภาพเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศและความเข้มแข็งภาคเกษตร ด้วยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพลังงานจากพืชพลังงาน

๓.๗ การปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน โดยสนับสนุนบทบาทของเกษตรกร เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ภาคเอกชน และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและวางแผนการผลิตทางการเกษตร

๔. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนให้มีความสำคัญกับ

๔.๑ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๔.๒ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ให้เป็นพลังขับเคลื่อนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน เน้นการนำความคิดสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพย์สินทางปัญญา วิจัยและพัฒนาไปต่อยอด ถ่ายทอด และประยุกต์ใช้ประโยชน์ทั้งเชิงพาณิชย์ สังคม และชุมชน

๔.๓ การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ เท่าเทียมและเป็นธรรม มุ่งพัฒนาตลาดเงิน และตลาดทุน รวมทั้งกำลังแรงงานให้เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ พัฒนาระบบการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศ

๔.๔ การบริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีเสถียรภาพ ให้มีความสำคัญกับการบริหารจัดการด้านการเงิน โดยดำเนินนโยบายการเงินที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์แวดล้อมและทันต่อเหตุการณ์ เพิ่มบทบาทตลาดทุนในระบบเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาภาคการเงินโลก

๕. ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ให้มีความสำคัญกับ

๕.๑ การพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคต่าง ๆ มุ่งพัฒนาบริการขนส่งและโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล

๕.๒ การพัฒนาฐานลงทุนโดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับอนุภูมิภาค มุ่งพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศให้เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ให้เป็นฐานการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การเกษตร และการท่องเที่ยว

๕.๓ การสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนที่มีศักยภาพในการพัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วน เศรษฐกิจ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐาน

๕.๔ การเข้าร่วมเป็นภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศและภูมิภาคภายใต้บทบาทที่สร้างสรรค์ เป็นทางเลือกในการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศในเวทีโลก

๕.๕ การสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาคด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ

๕.๖ การมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการสร้างสังคมนานาชาติที่มีคุณภาพชีวิตป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และการแพร่ระบาดของโรคภัยมุ่งพัฒนาศักยภาพและความพร้อมในการป้องกันและแก้ปัญหาข้ามชาติด้านการก่อการร้าย ยาเสพติดและการหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ

๕.๗ การเสริมสร้างความร่วมมือที่ีระหว่างประเทศในการสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีจริยธรรมและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเปิดรับความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไร

๕.๘ การเร่งรัดการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าเสรีที่มีผลบังคับใช้แล้วเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้กับภาคธุรกิจโดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบทั้งเชิงบวกและลบให้สามารถพัฒนาศักยภาพและโอกาสของตนเองในการใช้ประโยชน์จากการเปิดการค้าเสรี

๕.๙ การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นฐานการลงทุน และการประกอบธุรกิจในเอเชีย รวมทั้งเป็นฐานความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค โดยจัดให้มีสิทธิประโยชน์และการอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เพื่อให้มีการจัดตั้งสำนักงานปฏิบัติการภูมิภาค และสนับสนุนบทบาทขององค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไร

๕.๑๐ การปรับปรุงและเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีการพัฒนาภายในประเทศ ตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพชุมชนท้องถิ่นให้รับรู้และเตรียมพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ

๖. ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับ

๖.๑ การอนุรักษ์ ป่าไม้ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งรักษาและฟื้นฟูพื้นที่ป่าและเขตอนุรักษ์

๖.๒ การปรับกระบวนการทัศน์การพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศเพื่อเตรียมพร้อมไปสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยปรับโครงสร้างการผลิตของประเทศและพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อเตรียมพร้อมไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๖.๓ การยกระดับขีดความสามารถในการรองรับและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้สังคมมีภูมิคุ้มกัน

๖.๔ การเตรียมความพร้อมรองรับภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้วยการจัดทำแผนที่และจัดลำดับพื้นที่เสี่ยงภัยทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาคและจังหวัด

๖.๕ การสร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมและวิกฤตจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มุ่งติดตามและเฝ้าระวังมาตรการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบต่อการค้าและการลงทุน

๖.๖ การเพิ่มบทบาทประเทศไทยในเวทีประชาคมโลกที่เกี่ยวข้องกับกรอบความตกลงและพันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ

๖.๗ การควบคุมและลดมลพิษ มุ่งลดปริมาณมลพิษทางอากาศ เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะและน้ำเสียชุมชน พัฒนาระบบการจัดการของเสียอันตราย ขยะอิเล็กทรอนิกส์ และขยะติดเชื้อ

๖.๘ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรมอย่างบูรณาการ มุ่งส่งเสริมสิทธิและพัฒนาศักยภาพชุมชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ

๙. สรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดหนองบัวลำภูและอำเภอนาวัง

จังหวัดหนองบัวลำภู ได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา ไว้ ๔ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยวและการบริการ แนวทางการดำเนินงานดังนี้ พัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการและประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดทั้งภายในและภายนอก บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สู่ประชาคมอาเซียน

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรปลอดภัยควบคู่กับการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ แนวทางการดำเนินงานดังนี้ มุ่งมั่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้วยการฟื้นฟูระบบนิเวศในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอุดมสมบูรณ์

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิต ความมั่นคงภายในและเสริมสร้างสังคมสันติสุข แนวทางการดำเนินงานดังนี้ มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น และเสริมสร้างสถาบันในชุมชนให้เข้มแข็ง รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

๔. ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน แนวทางการดำเนินงานดังนี้ อนุรักษ์ ฟื้นฟูระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่การเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒.๕ สภาพทั่วไป และข้อมูลพื้นฐานของตำบลเทพศิรี^{๑๐}

๒.๕.๑ ที่ตั้ง

ตำบลเทพศิรี เดิมแยกมาจากตำบลนาเหล่า แต่ก่อนขึ้นกับการปกครองของอำเภอนากลาง ในปี พ.ศ.๒๕๓๕ ทางราชการได้จัดตั้งกิ่งอำเภอนาวังขึ้น ปัจจุบันเป็นตำบลที่อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอนาวัง มีหมู่บ้านทั้งหมดรวม ๘ หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน ๓ หมู่บ้าน และหมู่บ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรีจำนวน ๖ หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี ตั้งอยู่บ้านวังม่วง หมู่ที่ ๓ ตำบลเทพศิรี อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ห่างจากจังหวัดหนองบัวลำภู ๔๓ กิโลเมตร

๒.๕.๒ เนื้อที่

เนื้อที่ทั้งหมด ๒๒.๑๑ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๓,๘๑๘ ไร่

๒.๕.๓ ภูมิประเทศ

ทิศเหนือ ติดเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก
 ทิศใต้ ติดเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอุทัยสวรรค์
 ทิศตะวันออก ติดเขตองค์การบริหารส่วนตำบลด่านช้าง
 ทิศตะวันตก ติดเขตเทศบาลตำบลนาเหล่า
 อาณาเขตตามกฎหมายลักษณะการปกครองท้องที่ รวม ๘ หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	หมายเหตุ
หมู่ที่ ๒	บ้านผาเจาะ	นายเกรียงศักดิ์ โคะแสง	กำนันตำบล
หมู่ที่ ๓	บ้านวังม่วง	นางจันทร์เพ็ญ โล	
หมู่ที่ ๔	บ้านวังโปรง	นายวน ทาอ่อน	
หมู่ที่ ๕	บ้านภูเขาวง	นายแสวง จิตหนองสรวง	
หมู่ที่ ๘	บ้านวังสามหาบ	นางสมภาร จำปาหาญ	
หมู่ที่ ๑	บ้านนาชุมแสง	นายชัยชนะ ประเสริฐศรี	เขตเทศบาลตำบลนาเหล่า
หมู่ที่ ๖	บ้านเทพศิรี	นายเล็ก คงเจริญ	เขตเทศบาลตำบลนาเหล่า
หมู่ที่ ๗	บ้านเทพศิรีเหนือ	นางสาวรวิภา หันตุลา	เขตเทศบาลตำบลนาเหล่า

ตารางที่ ๒.๑ แสดงหมู่บ้านในเขตตำบลเทพศิรี

^{๑๐} แผนพัฒนาสามปี (๒๕๕๘-๒๕๖๐) องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู.

๒.๕.๔ จำนวนประชากร

ข้อมูลจำนวนประชากรและครัวเรือนจากสำนักทะเบียนอำเภอनावัง ณ เดือน เมษายน ๒๕๕๘ องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี มีประชากรรวมทั้งสิ้น ๒,๘๐๔ คน จำนวนหลังคาเรือน ๖๙๘ หลังคาเรือน ความหนาแน่นเฉลี่ย ๑๒๖.๘๒ คนต่อตารางกิโลเมตร โดยมีรายละเอียดข้อมูลดังต่อไปนี้

เขตตำบล	หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร		รวมประชากร	จำนวนหลังคาเรือน
			ชาย	หญิง		
เทพศิรี	หมู่ที่ ๒	บ้านผาเจาะ	๑๔๕	๑๓๗	๒๘๒	๗๙
	หมู่ที่ ๓	บ้านวังม่วง	๒๘๔	๒๙๘	๕๘๒	๑๓๘
	หมู่ที่ ๔	บ้านวังโปร่ง	๕๙๒	๖๒๓	๑,๒๑๕	๒๙๙
	หมู่ที่ ๕	บ้านภูเขาวง	๑๒๙	๑๐๕	๒๓๔	๘๑
	หมู่ที่ ๗	บ้านเทพศิรีเหนือ	๑	๓	๔	๑
	หมู่ที่ ๘	บ้านวังสามหาบ	๒๒๘	๒๕๙	๔๘๗	๑๐๐
ยอดรวม			๑,๓๗๙	๑,๔๒๕	๒,๘๐๔	๖๙๘

ตารางที่ ๒.๒ แสดงจำนวนประชากร

ตารางเปรียบเทียบสถิติประชากรในเขตตำบลเทพศิรี ระหว่างพ.ศ. ๒๕๕๗ กับพ.ศ. ๒๕๕๘

รายการ	ปีที่แล้ว (๒๕๕๗)	ปีปัจจุบัน (๒๕๕๘)	หมายเหตุ
จำนวนประชากรชาย	๑,๓๘๔	๑,๓๗๙	- ข้อมูลพ.ศ. ๒๕๕๗ ณ เดือน มีนาคม ๒๕๕๗
จำนวนประชากรหญิง	๑,๔๒๙	๑,๔๒๕	
จำนวนประชากรรวม	๒,๘๑๓	๒,๘๐๔	- ข้อมูลพ.ศ. ๒๕๕๘ ณ เดือน เมษายน ๒๕๕๘
จำนวนหลังคาเรือน	๖๐๒	๖๙๘	

ตารางที่ ๒.๓ แสดงเปรียบเทียบจำนวนประชากร

๒.๕.๕ สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย และดินเหนียวปนทราย มีลำห้วยหลายสายไหลผ่านได้แก่ ๑. ห้วยจ่าน ๒. ห้วยโปร่ง ๓. ห้วยมะนาว ๔. ห้วยพะเนียง ทำให้เกิดที่ราบลุ่มข้างลำน้ำเหมาะสมกับการทำการเกษตร

เช่น ปลุกข้าว ข้าวโพด ถั่วเหลือง ฯลฯ เป็นต้น และลำห้วยต่าง ๆ สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้อุปโภค บริโภคในยามขาดแคลนได้

๒.๕.๖ สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไป

ฤดูฝน ในช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงตุลาคม ฝนตกปานกลาง
ฤดูหนาว ในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม อากาศค่อนข้างหนาว
ฤดูร้อน ในช่วงระหว่างเดือนเมษายนถึงมิถุนายน อากาศค่อนข้างร้อนจัด

๒.๕.๗ ภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

การตั้งถิ่นฐานของประชากรในองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี มีลักษณะรวมตัวกันเป็นกลุ่ม การประกอบอาชีพของประชากรส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพทางการเกษตรเช่นการทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของท้องถิ่นได้แก่ ข้าว ข้าวโพด พืชสวน และพืชที่ปลูกในฤดูแล้งหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ได้แก่ ถั่วเหลือง นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปด้วย เช่น โคเนื้อ โคนม กระบือ และสุกร เป็นต้น ปัจจุบันเกษตรกรหันมาปลูกพืชเศรษฐกิจมากขึ้น เช่น ยางพารา และปลูกอ้อย กันมากขึ้น

๒.๕.๘ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ก. ด้านคมนาคม

องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี มีถนนสายหลักที่สำคัญ ได้แก่

๑. ทางหลวงหมายเลข ๒๑๐ (อุดรธานี – เลย) เป็นเส้นทางสายหลักที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดเลยและจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งผ่านบ้านผาเจาะ หมู่ที่ ๒ การคมนาคมสัญจรสะดวก
๒. ถนนลาดยาง เชื่อมระหว่างทางหลวงหมายเลข ๒๑๐ (อุดรธานี – เลย) ผ่านบ้านวังสามบาท หมู่ที่ ๘ บ้านวังม่วง หมู่ที่ ๓ ถึงบ้านวังโปร้ง หมู่ที่ ๔ การคมนาคมสัญจรค่อนข้างสะดวก ถนนเป็นหลุมบ่อบ้างบางช่วง
๓. ถนนลาดยางเชื่อมระหว่างถนนลาดยาง จุดทางแยกบ้านวังม่วง หมู่ที่ ๓ ผ่านที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี จากจุดนี้เชื่อมไปยังบ้านภูเขาวง หมู่ที่ ๕ ถึงเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลอุทัยสวรรค์ เป็นถนนลูกรัง มีลักษณะเป็นหลุมเป็นบ่อ การคมนาคมสัญจรค่อนข้างลำบาก มีระยะทาง ๕ กิโลเมตร

ข. การจราจร

การจราจรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี มีความคล่องตัวดี รถไม่ติดขัดแค่ถนนแคบและอาจก่อให้เกิดอันตรายได้ และหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี เป็นหมู่บ้านกึ่งชนบทประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร จึงไม่จำเป็นจะต้องเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวสัญจรไปมา

ค. การประปา

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี มีประปาประจำหมู่บ้านทั้ง ๕ หมู่บ้าน ทั้งแบบประปาหอสูง และประปาผิวดินแต่น้ำยังไม่มีคุณภาพจนสามารถบริโภคได้ ในส่วนที่ยังไม่มีคุณภาพทางองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี มีนโยบายที่จะผลักดันและพัฒนาคุณภาพน้ำประปาให้มีคุณภาพมากขึ้น จนสามารถบริโภคได้เพื่อคุณภาพที่ดีของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งได้สนับสนุนงบประมาณในการซ่อมแซม และปรับปรุงให้ใช้การได้อยู่เสมอ ในช่วงฤดูร้อนองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี ยังให้บริการนำรถบรรทุกน้ำไปแจกจ่ายน้ำยังชุมชนที่ขาดแคลนน้ำเพื่อเป็นการช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่

ง. การไฟฟ้า

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี ประชาชนใช้บริการเขตการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยมีจำนวนครัวเรือนเกือบทุกครัวเรือนที่ได้รับบริการ และยังให้จัดสรรงบประมาณดำเนินการขยายเขตไฟฟ้า เพื่อให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน แต่ที่ยังไม่ครอบคลุมคือการขยายเขตไฟฟ้าในพื้นที่การเกษตร ซึ่งเป็นความต้องการของประชาชนท้องถิ่น

จ. การโทรคมนาคม

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี ใช้บริการสำนักงานไปรษณีย์อนุญาตในเขตอำเภอनावัง และมีตู้โทรศัพท์สาธารณะครบทุกหมู่บ้านเพื่อให้บริการแก่ประชาชน

๒.๕.๙ หน่วยธุรกิจในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล

- ปั๊มน้ำมันหลอด	๒	แห่ง
- โรงสีขนาดเล็ก	๓	แห่ง
- ร้านค้าของชำ	๑๑	แห่ง
- ร้านเสริมสวย	๑	แห่ง
- ร้านรับซื้อของเก่า	๑	แห่ง
- โรงโม่หิน	๑	แห่ง
- อู่ซ่อมรถยนต์	๔	แห่ง
- ร้านอาหาร	๑	แห่ง
- บ้านเช่า	๔	หลัง
- ร้านวัสดุก่อสร้าง	๑	แห่ง
- ร้านจำหน่ายอาหาร	๒	แห่ง
- โรงงานสับไม้	๑	แห่ง

๒.๕.๑๐ สภาพทางสังคม

ก. การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา ๒ แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๑ แห่ง

นอกจากนี้ ยังมีศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอनावัง ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่อำเภอनावัง

ข. สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัด ๖ แห่ง

ค. สาธารณสุข

- สถานีอนามัยประจำตำบล ๑ แห่ง
- ศูนย์ ศส.มช. ๕ แห่ง

ง. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- เจ้าหน้าที่จากสถานีตำรวจอำเภอनावัง
- มีงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี เป็นศูนย์รับแจ้งเหตุด่วน เหตุร้ายและภัยพิบัติ ซึ่งพร้อมให้การช่วยเหลือและเฝ้าระวังเหตุตลอด ๒๔ ชั่วโมง มีสมาชิกอาสาสมัครกู้ชีพกู้ภัยจำนวน ๑๐ คน

- มีสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในสังกัด จำนวน ๖๕ คน เป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังเหตุ และรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชนภายในเขตพื้นที่ รวมทั้งในช่วงเทศกาลก็เป็นกำลังสำคัญในการ อำนวยความสะดวกให้ประชาชนภายในเขตหมู่บ้านและผู้สัญจรไปมา เพื่อลดอุบัติเหตุจากการจราจรและลดปัญหาอาชญากรรม

จ. ด้านวัฒนธรรม

ประชาชนในพื้นที่นับถือและปฏิบัติตามวัฒนธรรมของชาวอีสาน และสืบสานปฏิบัติสืบต่อกันมายาวนาน มีขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามสมกับที่เป็นเมืองพุทธ เช่น บุญข้าวจี ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีขึ้นเขาไหว้พระใหญ่(วัดผาเจาะ) ประเพณีทอดเทียนระหว่างพรรษา บุญมหาชาติ บุญห่อข้าวประดับดิน ฯลฯ

๒.๕.๑๑ ศักยภาพการพัฒนาภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี

ก. โครงสร้างการบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี มีโครงสร้างการบริหารและหลักดำเนินนโยบายสู่การพัฒนาพื้นที่ ดังนี้

๑. ฝ่ายผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๔ คน

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
๑	นายยุทธชัย คุณเมือง	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี
๒	นายสุรัตน์ พิรุณสุนทร	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี
๓	นางยุภารัตน์ วงษ์ชัยภูมิ	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี
๔	นางกรรณิการ์ ศรีเมือง	เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี

ตารางที่ ๒.๔ โครงสร้างการบริหาร

๒. ฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี จำนวน ๑๒ คน

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
๑	นายหนุบาล พงษ์ศรี	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี
๒	นายธีระพล เลศละลอง	รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี
๓	นางเกษร เซนนอก	เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี
๔	นางรุ่งนกร รอบรู้	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี
๕	นายล้วน กุดดวงแก้ว	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี
๖	นายอาวุธ จันทะรี	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี
๗	นายบุญธรรม เรียนหาร	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี
๘	นางวิเชียร พรหมสอน	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี
๙	นายไพฑูรย์ พรหมโสภา	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี
๑๐	นายพลชาย ชาลีเขียว	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี
๑๑	นางปราณี ทิพมาตร	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี
๑๒	นายเม้ง นาทันคิด	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี

ตารางที่ ๒.๕ ฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี

๓. ฝ่ายเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
๑	นายธีระชัย ดีแสน	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี
๒	นางสาวพรเพชร กรมรินทร์	รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
๓	นายนิวัฒน์ วงษ์ชัยภูมิ	นักบริหารงานช่าง (หัวหน้าส่วนโยธา)
๔	นายสัญญา สารีการ	นักบริหารงานทั่วไป (หัวหน้าสำนักปลัด อบต.)
๕	นายรัฐศาสตร์ ตาดี	นักวิชาการเกษตร
๖	นางสาวทิพวรรณ สาริยา	นักพัฒนาชุมชน
๗	นายณัฐพงศ์ พลแก้ว	นักวิชาการศึกษา
๘	นายเฉลิมชัย พุทธิไธ	นายช่างโยธา
๙	นายบุญรัตน์ เพ็งแจ่ม	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๑๐	นางสาวพัชรรัตน์ ทิพย์สมบัติ	นักวิชาการเงินและบัญชี
๑๑	นางพิสมัย บุญมาเรือง	ครูผู้ดูแลเด็ก

ตารางที่ ๒.๖ ฝ่ายเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น

สรุปอัตรากำลังพนักงานส่วนตำบล และพนักงานจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี

หน่วยงาน	จำนวน พนักงานส่วนตำบล	จำนวน ลูกจ้างประจำ	จำนวนพนักงานจ้าง ตามภารกิจและ ทั่วไป	รวม
สำนักงานปลัด	๘	-	๑๔	๒๒
ส่วนการคลัง	๑	-	๓	๔
ส่วนโยธา	๒	-	๒	๔
รวม	๑๑	-	๑๙	๓๐

ตารางที่ ๒.๗ สรุปอัตรากำลัง

๒.๕.๑๒ สรุปผลการพัฒนาท้องถิ่น ในปีที่ผ่านมา

ตามที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี ได้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาประจำปี ๒๕๕๗ และตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๕๗ ไปแล้ว เพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาว่าประชาชน จะได้รับประโยชน์มากขึ้นเพียงใด และเกิดปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้างที่เป็นสาเหตุทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ และจากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาดังกล่าว ทำให้ทราบถึงวิธีการและแนวทางแก้ไข ซึ่งจะนำมาประยุกต์ใช้ ปรับปรุง และแก้ไขแล้วนำมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาต่อไป

ก. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ของการพัฒนา

- ๑) เพื่อแก้ปัญหาการคมนาคมให้สะดวก ได้มาตรฐาน
- ๒) เพื่อแก้ปัญหาระบบระบายน้ำให้มีประสิทธิภาพ
- ๓) เพื่อแก้ปัญหการจัดระบบการจราจรขนส่งไม่เป็นระเบียบ
- ๔) เพื่อส่งเสริมและบูรณะสาธารณูปการ สาธารณูปโภคให้เพียงพอ
- ๕) พัฒนาการคมนาคมเพื่อการเกษตร (เส้นทางลำเลียงผลผลิตทางการเกษตร)
- ๖) พัฒนาเส้นทางคมนาคมเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอ
- ๗) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาโครงสร้างพื้นฐาน
- ๘) พัฒนาไฟฟ้าสาธารณะในหมู่บ้าน (ไฟฟ้าแสงสว่าง)
- ๙) ขยายเขตไฟฟ้าแรงต่ำในหมู่บ้าน
- ๑๐) พัฒนาระบบประปาในหมู่บ้าน

ข. ด้านเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ของการพัฒนา

๑) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรและประชาชนพึ่งพาตนเอง มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ พัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงขั้นพื้นฐาน และเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

๒) พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง

๓) พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตการเกษตรระยะได้เกษตรกร

๔) สนับสนุนการรวมกลุ่มหรือเครือข่าย การจัดตั้งกองทุนและการบริหารกองทุนต่าง ๆ โดยชุมชน

๕) จัดตั้งศูนย์พัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มศักยภาพของกำลังคน

๖) สนับสนุนการประกอบอาชีพแก่เกษตรกร ผู้ถูกเลิกจ้าง คนว่างงาน ความยากจน และคนพิการ

๗) พัฒนาการท่องเที่ยวด้านการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้

ค. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

วัตถุประสงค์ของการพัฒนา

๑) เพื่อปรับปรุงระบบการจัดเก็บและการกำจัดขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ

๒) เพื่อปรับปรุง พัฒนาสิ่งแวดล้อมให้สะอาดปราศจากภาวะเป็นพิษ

๓) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔) การจัดการเรื่องขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลในทุกชุมชน

๕) สนับสนุนการปลูกจิตสำนึกในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ (การปลูกป่าชุมชน)

๕) สนับสนุนและส่งเสริมการฝึกอบรมชุมชน นักเรียน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๖) จัดหาที่ทิ้งขยะและการกำจัดขยะที่ถูกต้องวิธี

๗) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๘) พัฒนาระบบการบริหารจัดการเรื่องน้ำของเกษตรกร

๙) จัดหาและปรับปรุงแหล่งน้ำดื่มน้ำใช้ให้เพียงพอ

๑๐) สร้างแหล่งกักเก็บน้ำให้เพียงพอในการกักเก็บในฤดูแล้ง

๑๑) สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร

ง. สาขาการพัฒนาด้านสังคม การศึกษาและสาธารณสุข

วัตถุประสงค์ของการพัฒนา

๑) เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการขั้นพื้นฐานทางด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษาอย่างทั่วถึง

๒) เพื่อจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่ออกกำลังกาย พักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะสำหรับประชาชน

๓) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก – เยาวชน ประชาชน โดยการให้การศึกษาและสร้างค่านิยมให้ตระหนักและสำนึกในคุณธรรม จริยธรรม จารีตประเพณีอันดีงาม

๔) เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยและความเป็นอยู่ที่ดี

- ๕) ดำเนินการตามโครงการ “ราษฎร – รัฐ ร่วมใจด้านภัยยาเสพติด”
- ๖) สนับสนุนการสร้างกระแสสังคมต้านยาเสพติด
- ๗) สนับสนุนการฟื้นฟูสุขภาพ ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ
- ๘) จัดตั้งศูนย์สุขภาพลานกีฬา และสนับสนุนการเล่นกีฬาทุกระดับ
- ๙) ก่อสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือสวนสาธารณะในชุมชน
- ๑๐) สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน
- ๑๑) สนับสนุนการพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ
- ๑๒) สนับสนุนการกระจายการบริการสาธารณสุข โดยเน้นการป้องกันมากกว่าการรักษา
- ๑๓) สนับสนุนการรณรงค์และการป้องกันดูแลประชาชนให้ปลอดภัยจากโรคติดต่อที่

ร้ายแรง

- ๑๔) สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนรักษาโรคในชุมชน
- ๑๕) สนับสนุนการจัดระบบสวัสดิการสาธารณสุขให้กับผู้ด้อยโอกาส
- ๑๖) สนับสนุนด้านการศึกษา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น
- ๑๗) สนับสนุนและส่งเสริม วัด บ้าน โรงเรียน ให้เกื้อกูลซึ่งกันและกันในชุมชน
- ๑๘) สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มในกิจกรรมด้านการศึกษา ศาสนาและ

วัฒนธรรม

- ๑๙) สนับสนุนและฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน
- ๒๐) สนับสนุนการประกอบอาชีพในโรงเรียนเพื่อเป็นอาหารกลางวัน
- ๒๑) อนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น ให้อยู่กับชุมชนอย่างยั่งยืน

จ. สาขาการพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร

วัตถุประสงค์ของการพัฒนา

- ๑) เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกิจการของท้องถิ่นมากขึ้น
- ๒) เพื่อปรับปรุงระบบบริหารและการบริการประชาชนให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

ยิ่งขึ้น

๓) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย การบริการงานองค์การบริหารส่วนตำบล กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของท้องถิ่น

๔) เพื่อให้มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เอกสารต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ช่วยเสริมสร้างให้การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีคุณภาพยิ่งขึ้น

๕) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๖) เพื่อจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่ เครื่องมือ – เครื่องใช้ ให้เพียงพอ และมีประสิทธิภาพ

ฉ. การดำเนินงานด้านการเมืองการบริหาร

๑) สนับสนุนการจัดทำเวทีชาวบ้าน (ประชาคมหมู่บ้าน, ประชาคมตำบล)

๒) ส่งเสริมให้ประชาชน/ตัวแทนองค์กรชุมชน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของ อบต.

- ๓) ส่งเสริมการเพิ่มความรู้ด้านการเมือง ทั้งระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ
- ๔) จัดระบบข้อมูลข่าวสารที่มีคุณภาพ
- ๕) ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง
- ๖) จัดหาอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้สำนักงานเพิ่มเติม

๒.๕.๑๓ ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี

ก. วิสัยทัศน์การพัฒนา

“การเกษตรก้าวหน้า การศึกษาก้าวหน้า บำรุงศาสนา พัฒนาคุณภาพประชาชน”

ข. พันธกิจการพัฒนา

- ๑) พัฒนา สนับสนุน และส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค และการผลิตภาคการเกษตรกรรม
- ๒) เสริมสร้างศักยภาพคน ครอบครัว สังคม และขบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน / ชุมชน
- ๓) สนับสนุน และส่งเสริมการจัดระเบียบสังคมในชุมชนให้มีความมั่นคงและคุ้มครองความปลอดภัยทางสังคม
- ๔) พัฒนาด้านเศรษฐกิจและส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่างๆ
- ๕) พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ
- ๖) การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๗) พัฒนาการบริหารจัดการที่ดี

ค. จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

- ๑) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการและโครงสร้างพื้นฐานที่ได้มาตรฐานและเพียงพอ
- ๒) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพพลานามัยที่ดี ได้รับการสาธารณสุขอย่างทั่วถึง
- ๓) ประชาชนมีความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ๔) ประชาชนมีงานทำมีรายได้เพิ่มขึ้น
- ๕) สังคม ชุมชน มีสภาวะแวดล้อมที่ดี ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- ๖) plugged จิตสำนึกการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นการบริหารในระบบบูรณาการและการทำงานเน้นความโปร่งใส

ง. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

- ๑) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนและการแก้ไขปัญหาความยากจน
- ๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

- ๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๕) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี
- ๖) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านคนและสังคม
- ๗) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและการกีฬา

จ. แนวทางการพัฒนาท้องถิ่น

- ๑) การจัดทำแผนแม่บทชุมชน
- ๒) พัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนทั่วไป
- ๓) พัฒนาและส่งเสริมคุณภาพของผลิตภัณฑ์และการตลาดแก่สินค้าที่ผลิตในชุมชน
- ๔) ส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรมไทย
- ๕) ส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน
- ๖) สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์หรือการรวมกลุ่มในรูปแบบอื่นๆ
- ๗) การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง
- ๘) การส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ชุมชน
- ๙) ก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษาถนน สะพาน ทางเดินเท้า ท่อ รางระบายน้ำ ประตูละบายน้ำและเขื่อน

๑๐) พัฒนาระบบจราจร

- ๑๑) ปรับปรุง บำรุงรักษา ร่องน้ำ แม่น้ำ คู คลอง บึง หนองน้ำ
- ๑๒) ติดตั้ง ปรับปรุง บำรุงรักษา ไฟฟ้าสาธารณะ ประปา และโทรศัพท์
- ๑๓) ส่งเสริมการอนุรักษ์และการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๑๔) ส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนและมลพิษต่างๆ
- ๑๕) พัฒนาและดูแลรักษาที่สาธารณะ
- ๑๖) การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ๑๗) การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค
- ๑๘) ส่งเสริมพุทธศาสนา
- ๑๙) ส่งเสริมและสนับสนุนศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๒๐) ส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารจัดการ
- ๒๑) การพัฒนา เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒๒) การพัฒนา บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒๓) การประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการพิพาททางการปกครอง
- ๒๔) การบริการประชาชน
- ๒๕) สงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชนสตรี คนชรา คนพิการ และ

ผู้ด้อยโอกาส

- ๒๖) เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว
- ๒๗) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
- ๒๘) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา
- ๒๙) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบ
- ๓๐) สร้างเสริมสุขภาพอนามัย เด็ก เยาวชน ประชาชนและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ
- ๓๑) จัดระบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข
- ๓๒) ส่งเสริมการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทย
- ๓๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ
- ๓๔) พัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
- ๓๕) ปรับปรุง พัฒนาและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในเขต อบท.
- ๓๖) การส่งเสริมและสนับสนุนการกีฬาและนันทนาการ
- ๓๗) ส่งเสริมการจัดเทศกาลและงานประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว

ฉ. การพัฒนาตามนโยบายของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี

- ๑) เน้นการให้บริการประชาชนโดยลดขั้นตอน ขนาด บทบาทภารกิจที่เหมาะสมสามารถให้บริการ ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นธรรมและทั่วถึง (One Stop Service)
- ๒) เน้นการสร้างกระบวนการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมทำงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลฯ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาบ้านเมืองที่เรียกว่า “ประชาคม” ในระดับตำบล หมู่บ้าน
 - ๓) เน้นการพัฒนาเรื่องกินดีอยู่ดี มีสุขและอยู่พร้อมหน้าครอบครัว
 - ๔) เน้นการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานดี ครอบคลุมทุกพื้นที่
 - ๕) เน้นการได้รับการศึกษา และประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลฯ สามารถอ่านออกเขียนได้
- ๖) เน้นการพัฒนาการประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม หัตถกรรม ปศุสัตว์ และสนับสนุนส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๗) เน้นการพัฒนาธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว